

tako vsi hrepeneli po počitku, kakor riba po vodi. Šli smo toraj kmalu spat in s tem smo končali prvi dan našega bivanja v Rimu ter nepozabljivi praznik sv. Petra in Pavla, 29. dan rožnika 1881.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Kaj bo s Trstom?

„Kaj bo s Trstom?“ — poprašujejo se uže leta in leta vsi Slovenci, poprašujejo se vsi lojalni Avstrijci. — To vprašanje stavliali so si od leta 1848. naprej tudi vladni krogi, posebno pa od tistega časa, odkar je Garibaldi iznašel „Italo irredento“, trdeč, da laški narod ne bo miroval, dokler si ne pridruži „svojih nepovrnjenih delov“, južne Tirolske, Dalmatinske, našega Primorja z Istro in Trstom, včasih celo tudi še druge slovenske zemlje do Save.

Ne dá se tajiti, da so laška tajna in javna politična društva znala si laško deželo tako spodkopati, veljavo vseh družih političnih moči vničiti in ljudstvo za združenje navdušiti, da so res skoraj vsi mnogim in različnim državam pripadajoči deli skoraj sami in brez boja si roke podali, in prej, kakor bi se bilo odstranjenim vladarjem sanjalo, bilo je združenje gotovo. — Lombardijo so Laški priborili francoski risani topovi tudi v karbonarsko društvo vpreženega Napoleona III. Beneško pa je odstopila zmagujoča Avstrija po dobljeni vojski po sijajnih zmagah pri Kustoci in Visu.

Ako pa hočemo biti pravični in ne preceniti zaslug karbonarskih društev, priznati moramo, da je zedinjenje Laške prav izdatno polajšalo, da ne rečemo več, slabo, skoraj slepo vladanje prejšnjih laških vlad. Znano je, koliko zanesljivi so bili uradniki, vojaki, sploh vsi organi, kateri so imeli vladanje prejšnjih laških vladarjev izvrševati; le malo je bilo izjem, vse drugo je bilo spodkopano, dan za dnevom prikazovala so se znamenja, da je tako, toda odločilni krogi niso videli nič, ali če so videli, prenizko so cenili rovarsko moč in precenili svojo lastno, in ko je prišel dan poloma, zapustilo jih je vse, vse, kar jim je poprej zvestobo prisegalo; zvesti so ostali samo oni, ki so tolikokrat zastonj prosili in svarili; in konec je bil združena Laška.

Vse to so zgodovinski spomini, ki se nam ponavljajo, kedarkoli bolj živo premišljujemo stan Trsta s Primorskim in Istro, kedarkoli se na vrhuncu političnega življenja onih naših slovenskih krajev prikažejo svarilna znamenja rovarskega dela laške stranke.

Trst izvolil si je ravnokar nov mestni in deželni zbor, ravno bilo je razglašeno najviše potrjenje tržaškega mestnega župana in deželnega glavarja; pa kaj se zgodi! Novo potrjeni župan in deželni glavar izdâ proklamacijo, v kateri poznâ samo Laha s popolnim preziranjem lojalnega Slovenca, on govori o vsakovrstnih poslih tržaškega mestnega in deželnega zastopa, popolnem in demonstrativno pa prezira, da letos, da v malo dneh zvesti Tržačani obhajajo 500letnico združenja pod habsburške vladarje; deželni glavar, izvoljeni zastopnik mesta in dežele, nalašč noče vedeti, da se v slavljenje onega združenja prične v Trstu velika razstava, ta izvoljeni zastopnik, pred malo dnevi po tamošnji deželni vladi priporočen cesarju v najviše potrjenje, ne vé in po volji in dogovoru s svojo stranko noče vedeti, da v nekoliko tednih presvitli cesar sam pride in obišče svoj Trst! Ves „laški“ Trst tega noče vedeti, ker njih gospod ni naš cesar, njim, ki so ob smrti laškega kralja Viktora Ema-

nuela javno in demonstrativno zaklepali prodajalnice, gledišča in prepovedali vse javne veselice v znamenje žalosti „Laški nepovrnjenega Trsta“, — oni, ki so pred malo tedni enako demonstrativno ponavljali deželno žalovanje po smrti Garibaldijevi, — oni ne poznajo naše Avstrije, oni ne poznajo našega cesarja, ne gospoda tržaškega in celo njemu zvestih Slovencev ne vidijo več!

Priznati moramo, da so dejanja tržaških lahonov odločna in jasna, prav težko in nemogoče je to dejanje krivo razumeti in krivo tolmačiti.

Pa vendar in vendar zdi se nam, da tamošnja vlada ne vidi ali ne sliši prav, ker znano jej mora biti, da so Mazini, Cavour in Garibaldi Laško družili na podlagi narodnosti, „kar laško govori, to spada k laški državi“ — to je temelj k zedinjeni Laški. — In vendar sedanja vlada „trpi“, da se primorskim, tržaškim in istrskim Slovincem uradno vse dopisuje laško, da se sploh uraduje vse laško, da v šolah gospodari skoraj izključno laščina, tamošnja vlada „trpi“, da se slovenščina povsod odrija, na kratko, tamošnja vlada trpi, da javno priznani pogoji za združenje z državo laško na našem Primorskem širijo in množijo, tedaj nevarnost za zgubo teh naših dežel povejšava! Tržaški vladi se do zdaj ni posrečilo zabraniti, da naše najmenitnejše trgovsko mesto zastopa stranka, katera pač zmiraj in mnogo gmotne podpore iz naših državnih blagajnic zahteva, vendar pa nobene prilike ne zgreši, cesarju in vsi državi na vsa usta zaklicati: „moj dom je drugje, laški Trst mora k zedinjeni Laški“.

Ta glas čuje tržaška vlada tudi zdaj zopet, ali videti je, da ga ne razume, ker mi nikakor ne dvomimo, da se tamošnje razmere ne bodo premenile, da bo lahonstvo zmiraj na vrhu, da se bo leto za letom v uradu in šoli laščina širila na škodo slovenščini, dokler Trst ne dobi cesarskega namestnika, kateri bi razumel svojo dolžnost vsi državi nasproti, kateri bi bil vsaj košček barona Rodiča.

Za danes naj bo dosti, ker prepričani smo, da nam bodo predstoječe svečanosti še dosti prilike dale, spregovoriti katero: kaj bo s Trstom!

Slovstvene stvari.

Slovenska Matica.

Po naznanilu veleslavnega c. k. deželnega predsedništva od 21. julija 1882. l. štev. 1303 je visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje geometrijo g. L. Lavtarja, c. k. profesorja na učiteljski v Mariboru, in somatologijo g. J. Wodriča, c. kr. profesorja na akademski gimnaziji na Dunaji, katero je poslovenil g. Fr. Erjavec, c. kr. profesor više realke v Gorici, potrdilo za slovenska učilišča za učitelje in učiteljice.

Naši dopisi.

Šenturška gora 18. julija. — Polževa „Fauna“ se je zopet z enim novim, do zdaj nepoznanim polžkom obogatila. Steknil sem ga v nekem studenčku blizo Preddvora. Je pa taki le: Majčkena, obla, $2\frac{m}{m}$ široka in malo manj visoka, belo-rujava, gladka, prozorna, navadno sè zeleno algo preprežena polževina ali hišica obstoji iz $3\frac{1}{2}$ — 4 zavojčkov, kojih prvi je tumpast, drugi uže nekoliko zbočen, oba polagoma rastoča in s plitvim stikom ali švom; tretji ali četrti hitro rastoča, zlasti zadnji, sta trebušno zbočena in imata globoko stikasto progo. Zadnja vojka dela dve dobri tretjini cele polže-